

Олена Михайлівна Фокиа
здобувач кафедри педагогіки
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
бул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

ДЕТЕРМІНАНТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлено своєрідність підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у закладах вищої освіти, визначено детермінанти успішного професійного навчання майбутніх гуманітаріїв. У дослідженні уточнено гуманітарну освіту, як сукупність знань у галузі соціально-гуманітарних наук і пов'язаних із ними практичних навичок і вмінь; важливий засіб формування світогляду, який відіграє чималу роль у загальному розвитку людини, її розумовому та моральному вихованні. Встановлено, що саме орієнтація на суб'єкт-суб'єктну взаємодію характеризує переформатування професійної діяльності вчителя гуманітарних спеціальностей, а отже саме гуманітарний складник професійної освіти є оптимальним для формування професійної компетентності майбутнього вчителя в межах професійної підготовки.

Ключові слова: майбутні вчителі гуманітарних спеціальностей, професійна підготовка, гуманітарна освіта, заклад вищої педагогічної освіти.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що сучасна освіта має виконувати не лише традиційну функцію передання соціального досвіду, але і функцію підготовки людини до життя в епоху стрімких соціальних змін. Водночас професійна освіта має не лише навчати людину запам'ятовувати та відтворювати інформацію, а і прищеплювати навички використання отриманих знань для пошуку виходу із нетрадиційних ситуацій, синтезування нових знань, здатності до самостійного прийняття рішень та критичного сприйняття інформації.

Ураховуючи проблеми, пов'язані з інтелектуальною діяльністю суспільства, привертає дослідницьку увагу необхідність зростання соціогуманітарних знань. Гуманітарна освіта, за висловом Г. Васяновича, сприяє професійному зростанню індивіда, теорією доведено, а практикою підтверджено: чим ґрунтовніший загальнокультурний розвиток людини, поготів є реальних можливостей для набуття нею професіоналізму й компетентності (Васянович, 2015).

Саме дисципліни соціально-гуманітарного блоку формують ціннісні орієнтири та світогляд молоді людини, сприяють розвитку активної громадянської позиції, творчого мислення, розширюють «культурний горизонт», озброюють методами та методологією наукового пізнання і виховують соціально зрілу та всебічно розвинену особистість.

Загальні тенденції гуманітаризації вищої освіти на сучасному етапі розвитку науки висвітлювали І. Бех, А. Богущ, І. Зязюн, В. Огнев'юк та інші. Специфіку викладання гуманітарних дисциплін у закладах вищої освіти та своєрідність професійної діяльності вчителя-гуманітарія досліджували Л. Базиль, Ю. Бігунова, Г. Васянович, Р. Кострубань, В. Падерно, С. Ткаченко, А. Шатковська та інші вчені. Проте потребує

окремого висвітлення проблема підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей відповідно до сучасних вимог до вчителів Нової української школи.

Мета статті полягає у вивченні своєрідності підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у закладах вищої педагогічної освіти.

Завдання дослідження: проаналізувати наявний науковий фонд із проблематики підготовки майбутніх учителів-гуманітаріїв; уточнити зміст понять «фах», «спеціальність», «гуманітарна освіта»; накреслити детермінанти підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у закладах вищої педагогічної освіти.

Провідними методами дослідження виступили: аналіз психолого-педагогічних на науково-методичних джерел, з метою висвітлення наукових позицій учених щодо напрямів гуманітаризації вищої школи; синтез та узагальнення наукової інформації з метою встановлення детермінант успішної професійної підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у закладах вищої педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу статті розпочнемо з аналізу ключових понять «спеціальність», «професія» та «фах», адже саме вони є в основі виокремлення категорії «вчителі гуманітарних спеціальностей» з-поміж інших.

Досліджуючи специфіку фахової підготовки, зокрема вчителів, стає очевидним, що внаслідок внутрішнього розділення праці в межах професії виник термін «фах», який тлумачиться як вид заняття, трудової діяльності, що вимагає певної підготовки і є основним засобом до існування (Базиль, 2017: 170).

У наукових джерелах під фахом (спеціальністю) розуміється сукупність знань, навичок та умінь, набутих у результаті освіти, що

забезпечують постановку та рішення певного роду професійних завдань (Кремень, 2008: 146), а також основним елементом структури змісту професійного навчання (Кремень, 2008: 147).

Зазначимо, що в системі вищої освіти спеціальністю прийнято називати напрями та організаційні форми підготовки фахівців. Отже, якщо поняття «професія» тлумачиться як вид трудової діяльності, що потребує набуття відповідних знань та практичних навичок, то терміном «фах» можна визначати необхідну для суспільства обмежену галузь прикладання фізичних та духовних сил людини (Андрущенко, 2002).

Відповідно до Постанови Кабінету міністрів України від 29 квітня 2015 року №266 до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти 03 Гуманітарні науки входить: 031 Релігієзнавство, 032 Історія та археологія, 033 Філософія, 034 Культурологія, 035 Філологія.

Спираючись на це, вчителями гуманітарних дисциплін вважатимемо в дослідженні такі спеціалізації: учитель мови та літератури (українська); учитель мови та літератури (іноземна); учитель історії, філософії та релігієзнавства.

У контексті професійної підготовки майбутніх учителів гуманітарних дисциплін продуктивною є позиція Л. Базиль, яка визначає специфіку підготовки майбутніх філологів, учителів-словесників, учителів мови та літератури ґрунтовно та деталізовано.

На думку вченої, у контексті модернізаційних процесів професійні функції філологів і вчителів оновлено – на тепер визнано, що саме в царині національної освіти має викристалізуватися новітній тип особистості вчителя, що передбачає вільне володіння державною (українською) мовою в поєднанні зі знанням іноземної (однієї-двох мов), що дозволяє йому синтезувати загальнокультурну підготовку, а отже, не тільки подолати мовні бар'єри, але й імплемувати в міжнародну мовну культуру елементи української (Базиль, 2016). Під впливом динамічних соціокультурних процесів професійна діяльність учителя української мови й літератури, з одного боку, стає поліфункціональною, а з іншого, – автономізується за специфікою й унікальністю. Наразі фахівцеві в галузі мов і літератур доводиться розв'язувати комплексні завдання, вирішити які можливо на основі цілісного задіявання філологічних знань, сформованих компетенцій у сфері педагогічної, науково-дослідної, перекладацької, культурологічної та інших видів діяльності (Базиль, 2016: 134).

На думку Л. Базиль, учитель української мови й літератури – це фахівець, який засобами художніх, публіцистичних, наукових, літературно-критичних текстів виховує учнів як активних громадян України, творчих читачів, здійснює шкільну мовно-літературну підготовку, орієнтуючись на вітчизняні і світові досягнення з педагогічних, психологічних і філологічних наук і, отже, самоутверджується, розвиваючи індивідуальний стиль професійної

діяльності. Водночас філолог – це фахівець, який займається наукою, а вчитель літератури – це фахівець, який опанував основи літературознавства, теоретично і практично підготовлений до виконання завдань шкільної літературної освіти, щоб викликати стійкий усвідомлений інтерес до читання художніх творів, розуміння ролі літератури в житті кожної людини (Базиль, 2016:300).

Викладання дисциплін «Релігія / Релігієзнавство», «Філософія / Етика» в загальноосвітніх закладах здійснює вчитель, який здобув вищу (бакалаврську) освіту за спеціальністю «Історія».

Досліджуючи специфіку підготовки майбутніх учителів історії, Ю. Бігунова стверджує, що процес підготовки майбутніх учителів історії в системі професійної освіти не може бути забезпечений виключно за допомогою знанневої парадигми. Так, завдання професійної підготовки майбутніх учителів історії необхідно вирішувати в руслі компетентнісного підходу, який акцентує увагу на формуванні в майбутнього фахівця готовності до практичного застосування знань і умінь в умовах вирішення реальних професійних завдань (Бігунова, 2015).

Підготовка майбутніх учителів зі спеціальності 014 «Середня освіта (Мова й література (англійська))» передбачає працевлаштування за посадою учитель англійської мови й літератури загальноосвітнього навчального закладу; учитель англійської мови загальноосвітнього навчального закладу; філолог; вихователь позашкільних навчальних закладів; працівник медіа-агентств, літературний працівник; керівник освітніх, виховних та медійних структур; поодинокі галузі народного господарства методичного забезпечення навчального процесу і спілкування англійською мовою.

Аналіз освітньо-професійних програм підготовки майбутніх учителів іноземної (англійської) мови засвідчив, що за результатами професійної підготовки їм мають бути притаманні такі властивості та компетентності: гнучкість мислення; здатність до моделювання; дослідницькі навички; лідерські навички; комунікативна компетентність; морально-ціннісна компетентність.

З метою висвітлення специфіки професійної підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей звернімося також до аналізу феноменів «гуманітарна освіта» та «гуманітарні спеціальності».

В Енциклопедії Освіти вказується, що гуманітарна освіта – це сукупність знань у галузі соціально-гуманітарних наук і пов'язаних із ними практичних умінь і навичок (Енциклопедія освіти, 2008).

Водночас соціально-гуманітарні науки – це науки про людину як суспільну (культурну, моральну, духовну) істоту і все, що нею створюється; певний комплекс знань, спрямованих на дослідження проблем розвитку людського суспільства, розуміння та пояснення поведінки людини, її духовного життя й культури. Гуманітарна

освіта, як сукупність знань у гаузі суспільних наук (філософії, історії, філології, права, економіки, мистецтвознавства тощо) і пов'язаних із ними практичних навичок і умінь — найважливіший засіб формування світогляду, відіграє величезну роль у загальному розвитку людей, у їхньому розумовому, етичному й ідейно-політичному вихованні (Андрущенко, 2002).

Підсумовуючи, можна стверджувати, що метою гуманітарної освіти є духовна культура, у якій людина відтворює себе у своїй людській цінності, у повноті своїх переживань, роздумів і мрій; пізнає суспільство на різних етапах його історії, осмислює феномен культури, сенс свого існування та існування інших людей, що дозволяє їй адаптуватися до сучасного суспільства.

Якщо говорити про соціально-гуманітарну освіту, зазначає С. Ткаченко, то вона, з одного боку, спрямована на передання індивіду професійних знань, умінь, навичок, а з іншого, – виходить за межі його професійної сфери, адже передбачає формування моральної свідомості й загальнокультурної компетентності, здатності до найкращого виявлення своїх здібностей і самореалізації впродовж життя. Крім того, соціально-гуманітарна освіта зумовлена навчати законам суспільного розвитку, формам і засобам соціальної взаємодії, соціальним нормам, настановам і цілям; створювати умови для усвідомлення й розуміння людиною свого місця в системі суспільних зв'язків (Ткаченко, 2015).

Як зазначає А. Шатковська, дисципліни суспільно-гуманітарного циклу проповідуючи патріотизм, гуманізм, працелюбність, добро, порядність, інші загальнолюдські цінності й норми, вчать пов'язувати гуманістичні аксіоми з високораціональними формами людської життєдіяльності, зі світом підсвідомих структур, з неусвідомленими культурними кодами і визначають спосіб існування індивідів (Шатковська, 2011:283).

Дослідниця В. Падерно стверджує, що професія вчителя гуманітарних дисциплін характеризується багатьма рисами, притаманними вчителям різних спеціальностей. Водночас дуже важливою, на думку О. Падерно, є наявність у майбутнього вчителя таких професійно-значущих якостей особистості, як: терпіння, послідовність, уміння слухати та доводити власну думку, переконувати тощо (Падерно, 2017).

На думку Р. Кострубана, у системі вищої педагогічної освіти сьогодні особливого значення набуває саме гуманітарна підготовка майбутніх учителів, оскільки вища освіта являє собою сукупність систематизованих знань і практичних навичок, що дають змогу розв'язувати теоретичні і практичні завдання за профілем підготовки з урахуванням вимог виробництва, освіти, науки, культури та перспективи її розвитку (Кострубань, 2016).

Науковець Г. Васянович визначає гуманітарну освіту, як сукупність знань у галузі соціально-гуманітарних наук і пов'язаних із ними практичних навичок і умінь; важливий засіб формування світогляду, який відіграє неабияку роль у

загальному розвитку людини, її розумовому та моральному вихованні (Васянович, 2000: 125).

Імпонує думка Г. Васянович про таке: гуманітарна освіта є одним із найважливіших соціальних інститутів трансляції культурних цінностей, норм, ідеалів, як форму відтворення національно-культурного світу і вагомий чинник професійної підготовки. Гуманітарна освіта, у баченні автора, виступає чинником духовної безпеки нації в збереженні культурної спадщини й духовного розвитку особистості, забезпечує цілісне становлення, закладає ціннісні орієнтації та моральні принципи людини, які формують її професійну культуру (Васянович, 2000: 279).

Дотримуватимемось думки В. Падерно про те, що гуманітарні дисципліни, на відміну від точних наук, передбачають можливість одночасного існування багатьох думок та поглядів на проблему, які часто суперечать одна одній. Учитель гуманітарних дисциплін повинен бути відкритим до нестандартного мислення учнів, уміти приймати різні суперечливі думки, висловлені школярами, бути толерантним та неупередженим, обговорюючи різні культури, мовні вислови, випадки з історії тощо (Падерно, 2017).

Згідно думки С. Ткаченко, гуманітарні дисципліни не тільки розглядають проблеми громадського розвитку в минулому й сьогоденні, але й безпосередньо звернені до людини, її інтелекту й емоцій, усвідомлення нею свого місця в соціумі і свого життєвого призначення. Морально-етичні, лідерські, емоційно-вольові, організаторські й комунікативні якості, духовність, порядність – можна формувати та розвивати в майбутніх учителів саме під час вивчення суспільно-гуманітарних дисциплін (Ткаченко, 2015:176).

Враховуючи вищевикладене, гуманітарними будемо називати дисципліни, що забезпечують розвиток студента як особистості, яка керується гуманістичними нормами й цінностями, усвідомлює себе громадянином України та успішно самореалізується в сучасному суспільстві.

Аналізуючи наукові розвідки І. Пальшкової особливу увагу звертаємо на таку тезу «орієнтація на суб'єкт-суб'єктне ставлення, що реалізується через і завдяки людської діяльності в усіх її параметрах визначає специфіку гуманітарного знання і філософський рівень його узагальнення» (Пальшкова, 2009:350).

Дотримуватимось саме такої думки в дослідженні, оскільки вбачаємо в цьому дуже важливий аспект: саме орієнтація на суб'єкт-суб'єктну взаємодію характеризує переформатування професійної діяльності вчителя гуманітарних спеціальностей, а значить саме гуманітарний складник професійної освіти є оптимальним для формування професійної компетентності учителя в межах професійної підготовки.

На нашу думку, вчителю гуманітарних дисциплін мають бути притаманні такі риси та властивості, як: знання варіативності педагогічного спілкування, знання прийомів педагогічної техніки,

комунікативна компетентність, конфліктологічна компетентність, перцептивно-невербальна компетентність, емоційність, емпатійність, рефлексивність (Фокша, 2017).

На нашу думку, детермінантами успішної професійної підготовки майбутніх гуманітаріїв виступають:

1) розширення переліку гуманітарних дисциплін у межах варіативної частини програми підготовки (шляхом мотивації студентів до вибору факультативних дисциплін, в межах яких увиразнюється гуманістична складова професійної діяльності вчителя);

2) збільшення обсягу навчальної інформації щодо гуманізації освітнього процесу в межах психолого-педагогічної частини підготовки майбутніх педагогів (за допомогою відображення у змісті нормативних дисциплін («Педагогіка», «Психологія», «Основи педагогічної майстерності») значущості гуманістичного світогляду сучасного вчителя, гуманітарного стилю мислення, гуманістичних рис особистості вчителя – емпатії, фасилітації, толерантності; доповнення наявної робочої програми дисципліни «Педагогіка» модулями «Фасилітаційна компетентність сучасного вчителя», «Конфліктологічна та медіативна компетентність педагога», «Сучасний вчитель – медіатор, фасилітатор, едвайзер»);

3) набуття студентами досвіду гуманізації освітнього процесу в межах педагогічної практики

(шляхом залучення майбутніх учителів-гуманітаріїв до соціокультурної та громадської діяльності, набуття ними вмінь рефлексивного, толерантного та емпатійного ставлення до довколишніх, формування умінь вибудовувати площину спілкування з учнями на демократичних та гуманістичних засадах, формування конфліктологічної та перцептивно-невербальної компетентності майбутніх учителів-гуманітаріїв).

Підсумовуючи результати аналізу наукового фонду можна зробити певні висновки. По-перше, професійна освіта має передбачити вивчення гуманітарних дисциплін у більш розширеному форматі, що розвиватиме в студентів раціонально-логічний тип мислення та виконуватиме низку соціальних функцій.

Дисципліни гуманітарного блоку формують науковий світогляд, історичну та політичну культуру, ціннісні орієнтації, життєві позиції майбутніх учителів; мають компенсувати недоліки предметно-функціональної підготовки, відходу від традицій гуманітарної освіти та створювати престиж і привабливість гуманної, культурно-освіченої, творчо мислячої людини. По-друге, в умовах переформатування професійної підготовки майбутніх учителів має бути посилена гуманітарний складник підготовки майбутніх освітян, урахувано своєрідність їхнього стилю мислення, нетрадиційного та творчого підходу до вирішення творчих завдань.

ЛІТЕРАТУРА

Базиль Л. О. Теоретичні та методичні засади розвитку літературознавчої компетентності майбутніх учителів української мови і літератури: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04. Київ, НПУ імені М. П. Драгоманова. 2016. 540с.

Бігунова Ю. В. Підготовка майбутніх учителів історії до етнокультурної діяльності на Півдні України: результати експериментального дослідження. *Освітологічний дискурс*. 2015. № 1. С. 13-23. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2015_1_4. (дата звернення 20.05.2018)

Васянович Г. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Л.: Ліга Прес, 2000. 450с.

Вища освіта України: Методологічні та соціально-виховні проблеми модернізації : [монографія] / під заг. редакцією В. П. Андрущенка, В. Г. Кременя: ДЦССМ. Запоріжжя: ЗДУ, 2002. 440 с.

Енциклопедія освіти / головний редактор В. Г. Кремень; Академія педагогічних наук України. К., Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

Кострубань Р. В. Формування толерантності у майбутніх учителів у процесі гуманітарної підготовки у педагогічних коледжах: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04. Хмельницький, ХГПА. 2016. 23 с.

Падерно В. В. Формування професійної ідентичності в майбутніх учителів гуманітарних дисциплін: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04. ПНПУ імені К.Д.Ушинського. Одеса, 2017. 24 с.

Пальшкова І. О. Формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя початкової школи: практико-орієнтований підхід: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04. Одеса, ПДПУ імені К.Д.Ушинського. 2009. 474 с.

Ткаченко С. В. Педагогічні умови формування етичної компетентності майбутніх учителів суспільно-гуманітарних дисциплін. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2015. № 4 (51). С. 175–178.

Шатковська А. Ю. Інноваційні підходи до викладання предметів соціально-гуманітарного циклу. *Гуманітарний вісник*. 2011. № 23. С. 282–285.

Halitsan O. A., Foksha O. M., Baliuk A. S. Experimental Programme of Future Teachers' Pedagogical Facilitation in Terms of Higher Education. *Наука і освіта*. 2017. №12. 196-201.

REFERENCES

- Bazy'l' L. O. (2016). Teorety'chni ta metody'chni zasady rozvy'tku literaturoznavchoyi kompetentnosti majbutnix uchy'teliv ukrayins'koyi movy' i literatury [Theoretical and methodical principles of literary competence development of future teachers of the Ukrainian language and literature]: *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv: NPU imeni M. P. Dragomanova. [in Ukraine].
- Bigunova Yu. V. (2015)/ Pidgotovka majbutnix uchy'teliv istoriyi do etnokul'turnoyi diyal'nosti na Pivdni Ukrayiny': rezul'taty' eksperymental'nogo doslidzhennya. [Preparation of Future History Teachers for Ethnic and Cultural Activity in the South of Ukraine: Results of Experimental Research]. *Osvitologichny'j dy'skurs. - Educational discourse* (Vols. 1), (pp. 13–23). Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2015_1_4. (data zvernennya 20.05.2018) [in Ukraine].
- Vasyanovy'ch G. (2000). *Pedagogika vy'shhoi shkoly': navchal'no-metody'chny'j posibny'k*. [Pedagogy of higher education: teaching and methodical manual]. L.: Liga Pres/ [in Ukraine].
- Vy'shha osvita Ukrayiny` (2002). *Metodologichni ta social'no-vy'xovni problemy` modernizaciyi*. [Higher Education in Ukraine: Methodological and socio-educational problems of modernization] Zaporizhzhia: ZDU. [in Ukraine].
- Encyklopediya osvity` (2008)*. [Encyclopedia of Education]. K., Yurinkom Inter. [in Ukraine].
- Kostruban` R. V. (2016). Formuvannya tolerantnosti u majbutnix uchy'teliv u procesi gumanitarnoyi pidgotovky` u pedagogichny'x koledzhax : avtoreferat dy'sertaciyi na zdobuttya naukovogo stupenya kandy'data pedagogichny'x nauk zi special'nosti [Formation of tolerance for future teachers in the process of humanitarian training in pedagogical colleges]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Khmelnytskyi, XGPA. in Ukraine].
- Paderno V. V. Formuvannya profesijnoyi identy'chnosti v majbutnix uchy'teliv gumanitarny'x dy'scyplin : avtoreferat dy'sertaciyi na zdobuttya naukovogo stupenya kandy'data pedagogichny'x nauk zi special'nosti *Extended abstract of candidate's thesis*. 13.00.04. PNPУ imeni K.D.Ushy'ns'kogo. Odesa, 2017. 24 s.[in Ukraine].
- Pal'shkova I. O. (2009) Formuvannya profesijno-pedagogichnoyi kul'tury` majbutn'ogo vchy'telya pochatkovoyi shkoly': prakty'ko-oriyentovany'j pidxid : dy'sertaciyi na zdobuttya naukovogo stupenya doktora pedagogichny'x nauk zi special'nosti [Formation of professional identity in future teachers of humanitarian disciplines]. *Doctor's thesis*. Odesa, PDPU imeni K.D.Ushy'ns'kogo. in Ukraine].
- Tkachenko S. V. (2015). Pedagogichni umovy` formuvannya ety'chnoyi kompetentnosti majbutnix uchy'teliv suspil'no-gumanitarny'x dy'scyplin. [Pedagogical conditions of formation of ethical competence of future teachers of social and humanitarian disciplines]. *Naukovy'j visnyk My'kolayivs'kogo nacional'nogo univerty'setu imeni V. O. Suxomlyns'kogo. Pedagogichni nauky`*. – *Scientific herald of Nikolayev National University named after V.O. Sukhomlynsky. Pedagogical sciences*. (Vols. 4 (51)). (pp. 175–178).[in Ukraine].
- Shatkov's'ka A. Yu. (2011). Innovacijni pidxody` do vy'kladannya predmetiv social'no-gumanitarnogo cy'klu. [Innovative approaches to teaching subjects of the social and humanitarian cycle]. *Gumanitarny'j visny'k*. – *Humanitarian Herald*. (Vols. 23). (pp. 282–285).[in Ukraine].
- Halitsan O. A., Foksha O. M., Baliuk A. S. (2017). Experimental Programme of Future Teachers' Pedagogical Facilitation in Terms of Higher Education. *Science and education*. (Vols. №12). (pp. 196-201). [in Ukraine].

Фокша Алёна Михайловна

соискатель научной степени кафедры педагогики
Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского»
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина

ДЕТЕРМИНАНТЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ГУМАНИТАРНЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В СОВРЕМЕННЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ ВЫСШЕГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Острая актуальность исследования, а именно – усиление исследовательского интереса к гуманизации образовательного процесса Новой украинской школы вызвала необходимость обращения к проблематике гуманитаризации профессиональной подготовки будущих специалистов образовательной сферы. Непосредственно, названная проблема связана с определением факторов, которые определяют подготовку будущих учителей именно гуманитарных специальностей. Целью статьи выбрано исследование своеобразия подготовки будущих учителей гуманитарных специальностей в учреждениях высшего педагогического образования. В соответствии с целью выполнено ряд заданий: проанализирован научный фонд по проблеме подготовки будущих учителей-гуманитариев; уточнено содержание понятий «специальность», «профессия», «гуманитарное образование»; очерчены факторы, которые детерминируют подготовку будущих учителей гуманитарных специальностей в учреждениях высшего педагогического образования. Автором разработана теоретическая база исследования с опорой на то, что именно дисциплины гуманитарного блока формируют ценностные ориентиры и мировоззрение молодого человека, способствуют развитию активной общественной позиции, творческого мышления, расширяют

«культурний горизонт», вооружають методами і методологією научного познання і виховують соціально зрілу і всемерно розвинуту людину. Основними науковими результатами дослідження є визначення детермінант підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей в закладах вищої педагогічної освіти: розширення переліку гуманітарних дисциплін в межах варіативної частини підготовки, збільшення об'єму навчальної інформації про гуманізацію освітнього процесу в межах психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів, набуття студентами досвіду гуманізації освітнього процесу в межах педагогічної практики.

Ключові слова: учителя гуманітарних спеціальностей, професійна підготовка, гуманітарна освіта, заклад вищої педагогічної освіти.

Olena Foksha

Post-graduate student, Department of Pedagogy,
State institution «South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushinsky»,
Staroportofrankivska Street, 26, Odessa, Ukraine

DETERMINANTS OF THE TRAINING TARGETED TO THE FUTURE TEACHERS OF HUMANITARIAN SPECIALTIES IN MODERN ESTABLISHMENTS OF HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATION

The acute relevance of the research, the strengthening of the research interest in the humanization of the educational process of the New Ukrainian School in particular, made it necessary to solve the problems of the humanization of the professional training targeted to the future specialists of the educational sphere.

Directly, the designated problem is connected with the definition of the factors that determine the training of future teachers majoring in humanitarian specialties in particular. The aim of the article is to study the peculiarities of the training targeted to the future teachers of humanitarian specialties in establishments of higher pedagogical education.

In accordance with the aim, a number of tasks have been fulfilled: the scientific foundation on the problem of the training targeted to the future teachers-humanitarians has been analysed; the contents of the concepts «specialty», «profession», «humanitarian education» have been specified; the factors which determine the training targeted to the future teachers of humanitarian specialties in institutions of higher pedagogical education have been outlined.

The author has elaborated a theoretical foundation for the research based on the fact that these are the disciplines of the humanitarian block that form the values and outlook of a young person; promote the development of his/his active social position, creative thinking; expand the «cultural horizon»; equip with methods and methodology of scientific knowledge and educate a socially mature and in every way developed personality.

The main scientific results of the study are the identification of the determinants of the training targeted to the future teachers of humanitarian specialties in institutions of higher pedagogical education: the expansion of the list of humanitarian disciplines in the context of the variable part of the training, the increase in the volume of educational information on the humanization of the educational process in the framework of the psychological and pedagogical training targeted to the future teachers, the acquisition of the experience of humanizing the educational process by the students within their pedagogical practice.

Key words: teachers of humanitarian specialties, professional training, humanitarian education, an establishment of higher pedagogical education.

Подано до редакції 10.06.2018 р.